

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/10), na prijedlog Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 79. sjednici, održanoj 12.09.2012. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Daje se saglasnost Ministarstvu za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline na Projektni zadatak za izradu Strategije zaštite okoliša Zeničko-dobojskog kantona za period 2014-2024. godina.

II.

Projektni zadatak iz tačke I ovog zaključka upućuje se u skupštinsku proceduru radi upoznavanja.

III.

Zadužuje se Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline da pristupi proceduri izrade Strategije za zaštitu okoliša za period od deset godina.

IV.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /12.

Datum, 12.09.2012. godine

Z e n i c a

PREMIJER

mr.sci.Fikret Plevljak dipl.ing.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline,

1x Stručna služba Skupštine,

1x a/a.

**PROJEKTI ZADATAK ZA IZRADU
KANTONALNE STRATEGIJE ZAŠTITE OKOLIŠA
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON**

Zenica, juni 2012. godine

Sadržaj:

1	UVOD.....	2
2	CILJEVI IZRADE STRATEGIJE	3
3	NAČELA.....	3
4	OKVIRNI SADRŽAJ STRATEGIJE I METODOLOŠKE NAPOMENE	4
5	DOKUMENTACIONA OSNOVA	7
6	ROK IZRADE STRATEGIJE	7
7	ORGANIZACIONA STRUKTURA	7
8	UKLJUČIVANJE JAVNOSTI	9
9	ZADACI KONSULTANTA NA PROJEKTU	11

1 UVOD

Zeničko-dobojski kanton kao jedan od deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine, prostire se na površini od 3.326 km² i po veličini zauzima četvrto mjesto u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Kanton obuhvata 12 općina i to: Breza, Dobož – Jug, Kakanj, Maglaj, Olovo, Tešanj, Usora, Vareš, Visoko, Zavidovići, Zenica i Žepče.

Na području Kantona živi 400 000 stanovnika što čini 17,2 % ukupnog broja stanovnika federacije BiH. Po broju stanovnika nalazi se na trećem mjestu u Federaciji BiH, iza Tuzlanskog i sarajevskog kantona.

Zeničko – dobojski kanton je područje sa najznačajnijim industrijskim objektima i rudnicima. Gotovo cjelokupna industrija i rudarske aktivnosti nalaze se u dolini rijeke Bosne ili njenoj neposrednoj blizini. Zeničko-dobojski kanton raspolaže sa značajnim proizvodnim kapacitetima za razvoj šireg okruženja i BiH kao cjeline. Proizvodni potencijali Kantona koncentrirani su u energetici, rudarstvu, prerađivačkoj industriji i saobraćaju.

U strukturi ukupne proizvodnje Kantona prerađivačka industrija učestvuje sa 45,41 %, snadbjevanje električnom energijom, gasom i vodom s 34,77 % i rudarstvo sa 19,82 %. Iako u ukupnoj proizvodnji Federacije BiH učestvuje sa 20,50 % Kanton ostvaruje samo sa 14,78 % ukupnog GDP-Federacije BiH.

Strategija zaštite okoliša predstavlja razvojno-planski dokument koji na osnovu procjene stanja okoliša, utvrđenih okolišnih problema i prioriteta, te definiranih akcija doprinosi unapređenju stanja okoliša područja za koji se on izrađuje.

Ovaj projektni zadatak je osnova za objavljivanje oglasa o javnom nadmetanju za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izradu Strategije zaštite okoliša Zeničko-dobojskog kantona.

- Kantoni su dužni u okviru Strategije donijeti akcioni plan zaštite okoliša usklađen sa Federalnom strategijom zaštite okoliša.
- Kantonalno ministarstvo priprema prijedlog Strategije zaštite okoliša
- Prijedlog Kantonalne strategije zaštite okoliša dostavlja se Federalnom ministarstvu, Savjetodavnom vijeću i susjednim kantonalnim ministarstvima radi davanja sugestija i primjedaba,
- Prijedlog Kantonalne strategije zaštite okoliša mora biti dostupan javnosti radi davanja sugestija i primjedaba.
- Sugestije i primjedbe na prijedlog Kantonalne strategije zaštite okoliša dostavljaju se u roku od tri mjeseca od dana prijema prijedloga.

- Skupština kantona donosi Kantonalnu strategiju zaštite okoliša na period od najmanje pet godina.

U skladu sa odredbom o petogodišnjem važenju Strategije, ova Strategija se donosi na period 2014-2024.

2 CILJEVI IZRADE STRATEGIJE

- Identificirati trenutno stanje okoliša i postojeći odgovor društva u kontekstu upravljanja okolišem na području Zeničko-dobojskog kantona;
- Uspostaviti akcioni program za rješavanje okolišnih problema u kantonu, te osnovu za doprinos ostvarenju ciljeva regionalnih planova, politika F BiH, te EU, uvažavajući i ciljeve lokalnih planova i programa,
- Sa ciljem očuvanja prirodnih resursa i razvoja održivih privrednih aktivnosti, potaći stvaranje povoljnih uvjeta za poboljšanje resursne efikasnosti, ponovne upotrebe i reciklaže iskorištenih prirodnih resursa;
- Koordinirati proces izrade politike zaštite okoliša sa drugim sektorima i sektorskim politikama;
- Osigurati učešće javnosti u rješavanju okolišnih problema, te poboljšati transparentnost i kvalitetu procesa donošenja odluka o okolišu.
- Prepoznati potrebu i mogućnost regionalnog povezivanja sa ciljem rješavanja zajedničkih okolišnih problema;
- Stvoriti osnovu za pristup izvorima finansijskih sredstava (EU fondovima, povoljnim kreditnim linijama, privatni kapital, e itd.) za buduće rješavanje konkretnih okolišnih problema;
- Doprinijeti razvoju Zeničko-dobojskog kantona kao «Evropskog regiona u 2012.

Strategija zaštite okoliša treba biti izrađen u skladu definiranim ciljevima Federalne strategije zaštite okoliša 2008- 2018. godine.

3 NAČELA

Izrada Strategija treba biti zasnovana na sljedećima načelima:

- **Načelo održivog razvoja:** i) očuvanje prirodnog blaga na način da stepen potrošnje obnovljivih materijala, vodnih i energetskih resursa ne prevazilazi okvire u kojima prirodni sistemi mogu to nadomjestiti i da stepen potrošnje neobnovljivih resursa ne prevazilazi okvir prema kojem se održivi obnovljivi resursi zamjenjuju; ii) da stepen polutanata koji se emitiraju ne prevazilazi kapacitet zraka, vode, te da apsorbira i izvrši preradu polutanata, iii) stalno očuvanje biološkog diverziteta, ljudskog zdravlja, te kvaliteta zraka, vode i tla prema standardima koji su uvijek dovoljni za život i blagostanje ljudi, biljnog i životinjskog svijeta.
- **Načelo predostrožnosti i prevencije:** Kada postoji prijetnja od nepopravljive štete, nedostatak pune naučne podloge ne može se koristiti kao razlog za odgađanje uvođenja mjera predostrožnosti i prevencije da bi se spriječila dalja degradacija okoliša. Korištenje okoliša organizira se i vrši na način da: i) rezultira najnižim mogućim stepenom opterećenja i korištenja okoliša; ii) sprječava zagađivanje okoliša i sprječava štetu po okoliš. Pri korištenju okoliša mora se ispoštovati načelo predostrožnosti, tj. pažljivo upravljati i ekonomično koristiti komponente okoliša, te svesti na najmanju moguću mjeru stvaranje otpada primjenom reciklaže nastalog otpada, odnosno ponovnog korištenja prirodnih i vještačkih materijala. U cilju prevencije primjenjuju se najbolje raspoložive tehnologije prilikom korištenja okoliša.
- **Načelo integralnog pristupa:** Zahtjevi za visok nivo zaštite okoliša i poboljšanje kvaliteta okoliša sastavni su dio svih politika koje imaju za cilj razvoj okoliša, a osiguravaju se u

skladu sa načelom održivog razvoja. Svrha načela integralnog pristupa je sprečavanje ili svođenje na najmanju moguću mjeru rizika od štete po okoliš u cjelini.

- **Načelo saradnje i podjele odgovornosti:** Održivi razvoj postiže se kroz saradnju i zajedničko djelovanje svih subjekata u cilju zaštite okoliša, svako u okviru svoje nadležnosti i odgovornosti. Provedba ciljeva vezanih za okoliš potiče se saradnjom sa drugim administrativnim nivoima, lokalno, regionalno i međunarodno, kroz sporazume o saradnji i razmjenu informacija.
- **Načelo učešća javnosti i pristupa informacijama:** Pitanja zaštite okoliša ostvaruju se putem učešća svih zainteresiranih građana. Svaki pojedinac i organizacija moraju imati odgovarajući pristup informacijama koje se odnose na okoliš, kao i mogućnost učešća u procesu donošenja odluka.
- **Načelo - zagađivač plaća** - proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana i odlaganja otpada, uključujući brigu nakon upotrebe i monitoring. On je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacione mjere zbog šteta po okoliš koje je - prouzrokovao ili će ih najvjerovatnije prouzrokovati;
- **Načelo regionalnosti i blizine tretmana** - razvoj tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se vršiti na način da pokriva potrebe regiona i omogućava samoodrživost izgrađenih objekata. Tretman se treba vršiti u najbližem adekvatnom postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir okolinsku i ekonomsku profitabilnost.
- **Načelo zamjne-** svaku aktivnost koja bi mogla imati štetne posljedice po okoliš, potrebno je zamijeniti drugom aktivnošću koja predstavlja znatno manji rizik.

4 OKVIRNI SADRŽAJ STRATEGIJE I METODOLOŠKE NAPOMENE

I. UVOD

- Povod izradi strategije
- Pravna osnova i period važenja strategije
- Učesnici u procesu izrade strategije

II. OCJENA STANJA OKOLIŠA

Poglavlje o ocjeni stanja okoliša obuhvata opće stanje, stanje prirodnog okoliša, stanje pritiska na okoliš i postojeći odgovor društva na okolišne probleme. Dokument će biti opsežan i sveobuhvatan, te će se u konačnom KEAP dokumentu dati njegov sažeti dio, dok se detaljan dokument zadržava kao separat i nosi naziv „Izveštaj o stanju okoliša ZE-DO kantona“. Okvirni sadržaj izvještaja dat je u Prilogu 1.

Za ocjenu stanja će se koristiti sistem indikatora i metoda DPSIR¹. To je metoda koji prikazuje interakciju između društva i okoliša. Analiza se dakle odnosi na stanje okoliša u fizičkom, institucionalnom i pravnom, te ekonomskom smislu.

Ocjena stanja će predstavljati osnovu za definiranje ciljeva.

Okolnosti, predstavljaju društveno-ekonomske i društveno-kulturne okolnosti, koje stimuliraju ljudske aktivnosti i mogu povećati ili ublažiti utjecaje na okoliš. Okolnosti mogu biti sljedeće:

¹ DPSIR- Driving force, Pressure, State, Impact, Response

MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

- Stanovništvo;
- Transport;
- Privreda (Industrija, rudarstvo, energetika, poljoprivreda (stočarstvo i ratarstvo), šumarstvo, turizam); i drugo

Usljed gore navedenih okolnosti nastaju **Uzroci** problema u okolišu . Ti uzroci mogu biti emisije u tlo, emisije u vodu, emisije u zrak, otpad, iskorištavanje resursa, buka itd.

Posljedice gore navedenih uzroka se ogledaju u **stanju okoliša**. Stanje okoliša predstavlja kvaliteta voda (površinskih, podzemnih, morskih), kvaliteta zraka, kvaliteta tla itd.

Na osnovu stanja okoliša nastaju određene **posljedice** po stanovništvo, privredu, ekosisteme i druge funkcije okoliša. Na primjer, ukoliko voda nije pogodna za piće, može doći do negativnih posljedica po ljudsko zdravlje. Ako je zemljište zagađeno, ne može se koristiti za poljoprivredu, i sl. Tu se već prepoznaju slabosti i prijetnje za ostvarivanje određenih razvojnih ciljeva.

Ova struktura dakle povezuje sve elemente procesa donošenja odluka, i omogućava sagledavanje šire slike stanja. Na primjer, moguće je sagledati da li postoje okolnosti čiji su rezultat isti uzroci problema u okolišu? Da li postoje okolnosti koje rezultiraju u različitim uzrocima, ali imaju iste posljedice? Itd.

Na određene **pritiske (uzroke)**, društvo najčešće već ima određeni odgovor, odnosno poduzima radnje koje mogu biti:

- Institucionalne
- Pravne
- Ekonomske
- Tehničke

III. CILJEVI

Na osnovi strateških ciljeva definiranih Federalnom strategijom zaštite okoliša ,Federalnom strategijom zaštite voda i drugih strateških sektorskih dokumenata (prostorni planovi, poljoprivreda, šumarstvo, biodiverzitet, industrija i energetika,zdravlje, itd) definiraju se operativni ciljevi u sferi okoliša. Cilj je direktno vezan i za rješavanje specificiranog problema. U fazi određivanja ciljeva se treba fokusirati na traženje odgovora na pitanje «šta ?» nego «kako?».

Ciljevi moraju biti mjerljivi, specifični, realistični i adekvatni (SMART pravilo). Svi operativni ciljevi trebaju imati svoju vremensku dimenziju i kvantificirani indikator. Ciljevi se definiraju prema oblastima iz Izvještaja o stanju okoliša i prepoznatim problemima.

Ova dva podatka se neophodna za pouzdano utvrđivanje aktivnosti koje treba uraditi na njihovoj realizaciji, određivanje potrebnih finansijskih sredstava koje se trebaju planirati proračunom, i kasnije praćenje realizacije.

IV. AKCIONI PLAN

Za ostvarenje svakog pojedinačnog cilja iz skupa postavljenih ciljeva određuje se skup aktivnosti (projekata) za koje treba dati opis, vrijeme realizacije, odgovornost za provođenje i procjenu iznosa potrebnog za realizaciju. Također će se odrediti niz mjera kratkoročne, srednjoročne i dugoročne naravi.

Aktivnosti treba da sadrže odgovore na sljedeća pitanja:

- Šta ćemo učiniti?;
- Kada?;
- U čijoj je nadležnosti odgovornost za realizaciju aktivnosti; i
- Kojim sredstvima?

Aktivnosti trebaju biti:

- Prigodne - rješavaju ključne probleme i daju očekivani rezultat;
- Ostvarive - u odnosu na raspoložive potencijale; i
- Prihvatljive – podržavaju ih nadležne institucije koje ih trebaju provesti u djelo.

Akcioni plan Strategije, pored opisa aktivnosti, vremena izvršenja i odgovornosti za izvršenje, treba da sadrži i procjenu izdataka za svaku aktivnost sa očekivanim izvorima i modalitetima financiranja. Stvarna implementacija će zavisiti od realnosti procjene iznosa i izvora sredstava. Glavni izvor sredstava je općinski budžet, pa analiza raspoloživih sredstava treba biti usmjerena na izvore i namjenu sredstava kojima se pune općinski budžeti. Ovim podacima raspoložuju općinski odjeli nadležni za financije, te onda njihovi predstavnici trebaju biti uključeni u fazu određivanja aktivnosti i dinamike njihove realizacije. Osnovu za odabir dinamike realizacije, pored ranije definiranih prioriteta, čini i iznos realno raspoloživih sredstava na godišnjem nivou. Pored toga potrebno je uzeti u obzir i budžete drugih nivoa vlasti (kantonalna, federalna i fondova koji se finansijski pune po raznim osnovama, a usmjereni su na oblast zaštite okoliša).

Po okončanju liste aktivnosti, za prioritetne aktivnosti razrađuju se projektni prijedlozi, za koje treba naglasiti sljedeće:

- vezu sa odgovarajućim strateškim i sektorskim razvojnim ciljevima;
- glavne očekivane rezultate;
- glavne aktivnosti ili grupe aktivnosti po fazama i godinama;
- procjenu izdataka po godinama (za projekte koji se implementiraju u dužem vremenskom periodu)
- sa očekivanim izvorima i modalitetima financiranja;
- trajanje i period realizacije;
- uloge odgovarajućih aktera u implementaciji.

MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Potrebno je pripremiti obrasce u kojima su sadržane najvažnije informacije o programima/projektima, što predstavlja osnovu za specifikaciju prioriteta projekata i programiranje.

Sadržaj akcionog plana slijedi sadržaj Izvještaja o stanju okoliša.

V. PLAN PRAĆENJA I EVALUACIJE

Praćenje promjena u području zaštite okoliša je zahtjevan proces i moguć je samo ako se u početnoj fazi, kod određivanja stanja, postave mjerljivi indikatori. Za praćenje i ocjenjivanje ostvarivanja postavljaju se odgovarajući indikatori, kako na planskoj, tako i na projektnoj razini. Strategijom treba definirati indikatore koji se prate, institucionalne odgovornosti za praćenje, te izvještavanje o postignutim promjenama u odnosu na postavljenje ciljeve, kao i učestalost izvještavanja.

5 DOKUMENTACIONA OSNOVA

Izradu KEAP-a se treba bazirati na:

- Strategiji zaštite okoliša F BiH,
- Strategiji razvoja ZE-DO kantona,
- Strategiji zaštite voda F BiH,
- Drugim sektorskim federalnim i kantonalnim strategijama,
- Postojećim planskim dokumentima (Prostorni plan Ze-do kantona 2009-2029),
- Lokalnim akcionim programima za zaštitu okoliša općina Ze-Do kantona,
- Lokalnim planovima upravljanja otpadom općina Ze-Do kantona,
- Internacionalnim konvencijama i deklaracijama koje je ratifikovala BiH,
- Zakonodavstvu BiH, F BiH, ZE-DO kantona, i općina ZE-DO kantona
- Plan upravljanja otpadom,
- Studija uticaja saobraćaja na okoliš na području Ze-do kantona,
- Prostorno prometna studija Ze-do kantona,
- Postojećoj dokumentaciji: studijama, projektima, elaboratima, ekspertizama, naučnim i stručnim radovima i drugim raspoloživim dokumentima,
- Okolišnim dozvolama privrednih subjekata.

6 ROK IZRADE STRATEGIJE

Rok za završetak kompletnog procesa izrade Strategije je 12 mjeseci od potpisivanja ugovora sa odabranim dobavljačem.

7 ORGANIZACIONA STRUKTURA

Za realizaciju izrade ovog dokumenta **Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša ZE-DO kantona** će formirati sljedeća tijela:

- **Koordinacioni odbor** sastavljen od predstavnika Kantona (premijera Vlade Kantona; ministara u Vladi Kantona; načelnika svih općina sa područja Zeničko-dobojskog kantona i predstavnika Federalnog ministarstva za okoliš i turizam);

MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

- **Savjetodavni odbor** sastavljen od predstavnika Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona, upravnih i javnih ustanova, te predstavnika javnih komunalnih preduzeća;
- **Građanski odbor** sastavljen od predstavnika svih općina sa područja Zeničko-dobojskog kantona, nevladinih organizacija i medija;

Radne grupe će formirati **Konsultant** prema tematskim cjelinama Strategije, odnosno kao :

- i. Upravljanje kvalitetom zraka,
- ii. Upravljanje vodnim resursima,
- iii. Upravljanje zemljištem,
- iv. Priroda i urbane zelene površine
- v. Upravljanje otpadom,
- vi. Upravljanje prostorom,
- vii. Energijska efikasnost,
- viii. Buka,
- ix. Javno zdravlje
- x. Obrazovanje o okolišu, civilni sektor,
- xi. Zakonodavni i institucionalni okvir zaštite okoliša, ekonomski instrumenti.

Zadatak radnih grupa je da timu zaduženom za izradu KEAP-a pruže potrebne informacije za izradu Strategije, a posebno one koje se odnose na stanje okoliša. Na ovakav način se osigurava aktivno učešće šireg kruga relevantnih zainteresiranih strana u izradi Strategije.

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša ZE-DO kantona će imenovati Kantonalnog koordinatora za izradu Strategije.

Konsultant će formirati projektni tim kojeg čine namjane:

- Koordinator projekta
- Stručnjak za upravljanje kvalitetom zraka,
- Stručnjak za upravljanje vodnim resursima,
- Stručnjak za upravljanje zemljištem,
- Stručnjak za prirodu i urbane zelene površine,
- Stručnjak za buku,
- Stručnjak za upravljanje otpadom,
- Stručnjak za upravljanje prostorom,
- Stručnjak za energijsku efikasnost,
- Stručnjak za obrazovanje o okolišu, civilni sektor,
- Stručnjak za u zakonodavni i institucionalni okvir zaštite okoliša
- Stručnjak za ekonomske instrumente.
- Administrator projekta
- Stručnjak za komunikaciju sa javnošću

8 UKLJUČIVANJE JAVNOSTI

Nakon postizanja zajedničkog razumijevanja cjeline procesa planiranja i uloga u njemu, Konsultant će pristupiti mapiranju zainteresiranih strana, koje će onda trebati pridobiti za aktivno učešće u procesu planiranja. Zainteresirane strane su sva fizička i pravna lica iz privatnog, javnog i nevladinog sektora koja su na neki način u vezi sa KEAP-om i imaju određeni interes za njegovu izradu i implementaciju. S jedne strane, oni mogu utjecati na KEAP, a s druge strane, implementacija KEAP-a ima određeni utjecaj na njih. Analiza zainteresiranih strana obuhvata:

- identificiranje ključnih aktera;
- identificiranje njihovih kapaciteta i interesa (koliko mogu i hoće) i
- određivanje moguće uloge u pripremi i implementaciji strategije.

Važno je procijeniti koliko identificirani akteri mogu i hoće pridonijeti pripremi i implementaciji Strategije, na osnovu čega se mogu poduzeti aktivnosti za njihovo uključivanje u proces. Učešće zainteresiranih strana može biti provedeno u najmanje dva oblika participacije, i to:

- Konsultacije;
- Pružanje informacija javnosti.

Konsultacije, koja za razliku od **kolaboracije** sa sobom ne nosi mehanizme za donošenje odluka već isključivo služi u svrhu razmjene informacija. Pri ocjeni stanja okoliša, uspostavljanju ciljeva i mjera, kao i njihovom rangiranju vrlo važnu ulogu će imati informacije dobivene od strane predstavnika šireg kruga zainteresiranih strana koji su kako tehnički, tako i institucionalno uključeni u pojedine problematike bitne za zaštitu okoliša. Konzultativni mehanizmi koji će se primijeniti u izradi Strategije su sljedeći:

- Radne grupe
- Radionice
- Pojedinačne konsultacije

Radionice imaju jednu od ključnih uloga kako u stručnom dijelu izrade KEAP-a tako i u procesu uključivanja javnosti u izradu. Preliminarne rezultate postignute implementacijom specificiranih koraka u izradi Strategije potrebno je diskutirati sa zainteresiranom javnošću i na taj način ih uključiti u proces izrade Strategije. Jedan od mehanizama ovog pristupa su konsultacije tokom radionica, koje će se upriličiti nakon završetka svakog koraka. Obaveza tima će biti da opravdane primjedbe i sugestije uvaži i napravi izmjene na dokumentu koji je bio ponuđen na diskusiju.

Tabela 1 Pregled radionica koje se trebaju održati nakon pojedinih faza rada

1. radionica o procesu izrade Strategije zaštite okoline ZE-DO kantona
S ciljem predavljanja metodologije izrade Strategije, treba se održati prva radionica. Skupu će prisustvovali članovi Koordinacionog odbora za izradu Strategije, Savjetodavnog i Gradanskog odbora, članovi radnih grupa, projekt koordinator i kantonalni koordinator za izradu Strategije.
2. radionica - predavljanje i usaglašavanje liste okolišnih problema
S ciljem predavljanja izvještaja o stanju okoliša na području ZE-DO kantona za pojedine tematske oblasti biti će od strane radnih grupa, pripremljena preliminarna lista okolišnih problema. Radionici će prisustvovati predavnici radnih grupa, Savjetodavnog i Gradanskog odbora, kantonalni koordinator za izradu Strategije i projekt koordinator. Na ovoj radionici radne grupe će prezentirati trenutno stanje okoliša na području ZE-DO kantona po pojedinim tematskim

**MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU
OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

oblastima i predstaviti liste okolišnih problema uključujući uzroke problema, posljedice problema, moguće uticaje, te ciljeve i mjere koje je potrebno poduzeti za rješavanje problema.

3. radionica - predstavljanje i usaglašavanje ciljeva

U svrhu predstavljanja ciljeva za pojedine tematske oblasti koji će biti pripremljeni od strane radnih grupa, održati će se treća radionica. Učesnici radionice će biti članovi Koordinacionog odbora za izradu Strategije, Savjetodavnog i Gradanskog odbora, članovi radnih grupa, projekt koordinator i kantonalni koordinator za izradu Strategije.

4. radionica - predstavljanje i usaglašavanje akcionog Strategije

S ciljem predstavljanja akcionog Strategije, održati će se 4. radionica. Radionici će prisustvovati predstavnici radnih grupa, Savjetodavnog i Gradanskog odbora, kantonalni koordinator za izradu Strategije i projekt koordinator. Nakon uvodnog djela, uslijediti će prezentacije predstavnika radnih grupa prezentacija aktivnosti koje je potrebno poduzeti kako bi se sadašnja situacija u pojedinim oblastima unaprijedila.

Pojedinačne konsultacije u sklopu konzultativnog dijela učešća javnosti u izradi KEAP-a služe kao dodatni mehanizam za pribavljanje pojedinačnih informacija. U slučaju da se do određenih tematskih podataka nije moglo doći putem gore navedenih konzultativnih mehanizama, održat će se pojedinačne konsultacije sa relevantnim zainteresiranim stranama i na taj način pokriti informativni nedostatak. Pored toga, izvršit će se anketiranje interesnih grupa (građani i institucije) u svrhu prikupljanja informacija o mišljenju javnosti o okolišnim problemima na području Kantona. Anketiranje treba da obuhvati najmanje 1000 stanovnika Kantona iz svih Općina, različitih spolnih, obrazovnih, socijalnih i starosnih kategorija. Pored toga potrebno je anketirati oko 100 različitih institucija: kantonalna ministarstava, općine u ZE-DO Kantonu, javna i privatna poduzeća, Privrednu komoru ZE-DO Kantona, bolnice i domove zdravlja, fakultete Univerziteta u Zenici, srednje i osnovne škole, nevladine organizacije.

Informiranje javnosti predstavlja jednosmjerni protok informacija od strane Tima zaduženog za izradu KEAP-a ka široj javnosti. Mehanizmi za provođenje ove vrste participacije mogu biti: web stranica Kantona i Općina; sredstva javnog informiranja; posebno štampani časopis; i sl. U nastavku se daje pregled tehnika koje se mogu koristiti .

Tabela 2 Pregled tehnika za informiranje javnosti

CILJNA GRUPA	CILJ	TEHNIKA	TERMIN
Šira javnost	Upoznavanje javnosti sa napretkom na izradi KEAP-a i rezultatima analize stanja okoliša i posljedica, kao i mjera koje se u tom pogledu trebaju poduzeti	Web stranica općine i NVO-a	Tokom cijelog procesa, ažuriranje stranice najmanje jednom mjesečno na početku mjeseca, i obavezno nakon održavanja radionica odnosno konačnog prihvatanja rezultata
		Časopis	Štampanje najmanje tri broja kantonalnog i općinskih glasnika ili nekog drugog časopisa: 1. broj- metodologija, uloga dinamika- 2. broj- stanje okoliša i posljedice, ciljevi 3. broj- Aktivnosti i mjere

**MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU
OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

CILJNA GRUPA	CILJ	TEHNIKA	TERMIN
Mediji	Upoznavanje javnosti putem medija sa napretkom na izradi KEAP-a i rezultatima analize stanja okoliša i posljedica, kao i mjera koje se u tom pogledu trebaju poduzeti	Konferencija za štampu	Organizacija konferencije za štampu - okolišni problemi Organizacija konferencije za štampu - ciljevi i mjere
	Informiranje medija o planiranim aktivnostima i dinamici projekta, sa fokusom na dinamiku izrade dokumenata i održavanja radionica na kojima mogu sudjelovati	Saopćenje za medije	Saopćenje treba biti pripremljeno i poslano medijima u pisanoj formi, najmanje 1 dan prije određenog događaja

9 ZADACI KONSULTANTA NA PROJEKTU

Aktivnost 1. Uspostavljanje organizacione strukture

Aktivnost 2. Organiziranje radionica

Aktivnost 3. Konsultacije sa javnošću

Aktivnost 4. Obavještavanje javnosti

Aktivnost 5. Izrada izvještaja o stanju okoliša Ze-Do Kantona

Aktivnost 6. Izrada liste ciljevapo oblastima

Aktivnost 7. Izrada akcionog plana

Aktivnost 8. Izrada plana praćenja i evaluacije

Aktivnost 9. Izrada finalnog dokumenta

Aktivnost 10. Korodinacija projekta i izvještavanje

Prilog 1.

SADRŽAJ POGLAVLJA O OCJENI STANJA OKOLIŠA

1	UVOD
2	OPĆI PODACI O KANTONU I OPĆINAMA
2.1.1	Površina
2.1.2	Geo-politički položaj
3	OCJENA OPĆEG STANJA I UPRAVLJAČKIH MEHANIZAMA
3.1	Socio- ekonomsko stanje
3.1.1	Stanovništvo
3.1.2	Privreda
3.1.3	Prirodni resursi
3.1.4	Ekonomski potencijal
3.1.5	Obrazovanje
3.1.6	Zdravlje
3.2	Propisi
3.3	Institucionalne odgovornosti
3.4	Planski dokumenti
3.5	Ekonomski instrumenti
4	PRITISCI I STANJE OKOLIŠA
4.1	Vode
4.1.1	Emisije otpadnih voda iz komunalnih izvora
4.1.2	Emisije otpadnih voda iz Industrijskih izvora
4.1.3	Emisije iz poljoprivrednih djelatnosti
4.1.4	Kvalitet površinskih voda
4.1.5	Kvalitet podzemne vode
4.1.6	Kvalitet vode na izvorištima
4.2	Zrak
4.2.1	Stanje zraka
4.2.2	Emisije iz ložišta
4.2.3	Emisije specifičnih zagađujućih materija iz određenih tehnoloških procesa
4.2.4	Zagađenja uzrokovana saobraćajnim emisijama
4.3	Zemljište
4.3.1	Fizički gubitak zemljišta
4.3.2	Kontaminacija teškim metalima i ostalim hemijskim agensima
4.3.3	Zdravstveno stanje zemljišta
4.3.4	Degradacija i destrukcija zemljišta
4.4	Priroda i zelene površine
4.4.1	Faunistička i floristička raznolikost
4.4.1	Stanje i stepen zaštite vrijednih prirodnih područja
4.4.2	Stanje i raspoloživost zelenih površina
5	USLUGE
5.1	Vodosnabdijevanje
5.1.1	Stanje infrastrukture za vodosnabdijevanje
5.1.2	Gubitak u proizvodnji vode
5.1.3	Potrošnja vode
5.1.4	Pokrivenost uslugom vodosnabdijevanja

**MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE , PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU
OKOLINE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

- 5.1.5 Kvalitet vode za piće kod isporuke
- 5.1.6 Financiranje i naplata usluga vodosnabdijevanja
- 5.2 Odvođenje otpadnih voda**
- 5.3 Prečišćavanje otpadnih voda**
- 5.4 Energijska efikasnost**
 - 5.4.1 Energijska efikasnost u zgradarstvu
 - 5.4.2 Energijska efikasnost u industriji
 - 5.4.3 Energijska efikasnost u javnoj rasvjeti
- 5.5 Upravljanje otpadom**
 - 5.5.1 Proizvedeni otpad
 - 5.5.2 Postojeće usluge sakupljanja i odvoženja otpada
 - 5.5.3 Prikupljeni otpad
 - 5.5.4 Infrastruktura za upravljanje otpadom
 - 5.5.5 Financiranje i naplata
- 5.6 Okolišni monitoring, vođenje registara i izvještavanje**
 - 5.6.1 Zrak
 - 5.6.2. Voda
 - 5.6.3 Otpad
 - 5.6.4 Buka
 - 5.6.5 Zemljište
 - 5.6.6 Priroda
- 6 DPSIR ANALIZA**
- 7 ZAKLJUČCI**